

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ ІНФОРМАТИКИ КУРСАНТІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ МВС УКРАЇНИ

Питання, що виникають перед системою освіти в умовах глобальної інформатизації суспільства, продовжують залишатися актуальними, незважаючи на активні дослідження. Сучасні інформаційні та телекомунікаційні технології є засобом підвищення результативності всіх галузей діяльності людини. Це актуалізує проблему підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно вирішувати професійні завдання в сучасному інформаційному просторі, і вимагає пошуку нових шляхів для реалізації освітніх, виховних і розвивальних цілей вищих навчальних закладів. Саме інформатизацію освіти розглядають як один з найважливіших засобів реалізації нової державної освітньої парадигми відповідно до спеціалізації вищих навчальних закладів. Таким питанням є організація та вдосконалення інформаційної підготовки курсантів.

Навчання курсантів інформатиці у ВНЗ МВС України має ряд особливостей з огляду на безперервний розвиток і вдосконалення засобів інформаційних і комунікаційних технологій, а також постійного оновлення й появи нових законодавчих актів і документів, що регламентують діяльність співробітників правоохоронних органів. Перехід сучасного суспільства до інформаційної епохи свого розвитку як одну з основних проблем, що постають перед системою освіти, висуває завдання формування інформаційної культури майбутнього фахівця.

Важливе місце серед наукових праць посідають дослідження з методології, теорії і практики інформатизації освіти та суспільства таких учених, як: А. Ваграменко, А. Єршов, Б. Гершунський, Р. Гуревич, А. Гуржій, М. Лапчик, Т. Філдман та ін.

Проблема формування інформаційної культури фахівців, визначення її змісту та складників широко розглядається у працях Н. Джинчарадзе, В. Беспалка, Р. Вільямса, Б. Гершунського, Д. Джонассена, В. Зінченка та ін.

У наукових дослідженнях В. Алейнікова,

М. Ануфрієва, О. Бандурки, А. Белана, Н. Белана, В. Голубєва, М. Лебедевої, Е. Лунькової, М. Шермана приділяється значна увага питанню інформаційно-комп'ютерної підготовки фахівців правоохоронної сфери.

Незважаючи на фундаментальність зазначених досліджень, питання щодо особливостей системи навчання інформатики курсантів у вищих навчальних закладах МВС України залишається недостатньо розробленим.

Мета статті полягає в тому, щоб у рамках подальшого дослідження цієї проблеми розглянути питання підвищення якості й ефективності навчання інформатиці, зокрема професійно орієнтованої.

Аналіз наукової літератури свідчить про те, що потреба суспільства у кваліфікованих фахівцях, здатних виконувати професійні обов'язки в умовах сучасного інформаційного середовища, знання засобів НІТ, уміння застосовувати їх на практиці, не тільки є однією з основних вимог до сучасного фахівця, але і стає провідним чинником освітньої політики.

Як наголошувалося на II Міжнародному конгресі ЮНЕСКО «Освіта й інформатика», інформатизацію освіти розглядають як один із найважливіших засобів реалізації нової державної освітньої парадигми. Як головні напрями переходу до освітньої парадигми автори аналітичної доповіді Інституту інформатизації ЮНЕСКО розглядають:

- фундаменталізацію освіти на всіх рівнях;
- реалізацію концепції випереджаючої освіти, орієнтованої на умови існування людини в інформаційному суспільстві;
- формування безперервної системи освіти впродовж всього життя людини;
- впровадження методів інноваційної й розвиваючої освіти на основі використання перспективних інформаційних технологій;
- підвищення доступності якісної освіти шляхом розвитку системи дистанційного навчання і засобів інформаційної підтримки процесу сучасними інформаційними і

телекомунікаційними технологіями.

Як один з основних чинників цього процесу виділяють пріоритетні завдання відповідно до спеціалізації вищих навчальних закладів. У вищих навчальних закладів МВС України таким питанням є організація і вдосконалення інформаційної підготовки курсантів. Під інформаційною підготовкою розуміють обов'язкову складову освітнього процесу, направлену на підготовку фахівців, здатних ефективно використовувати засоби інформатизації й нові інформаційні технології для вирішення практичних завдань як у повсякденній діяльності, так і в екстремальних ситуаціях. Метою інформаційної підготовки є формування основ інформаційної культури майбутнього співробітника органів внутрішніх справ.

Інформаційна культура має «системно-структурну будову, в якій можна виділити системоутворююче ядро» [1]. Ним є інформаційна діяльність людей, зумовлена характером і рівнем розвитку суспільства. Ця діяльність відповідно до потреб людей виявляє себе, з одного боку, як процес використання накопиченої і виробленої інформації, а з іншого – її створення і закріплення на різного роду матеріальних носіях. На думку Л. Залеської, діяльність як спосіб розвитку культури включає в себе, перш за все, творчу діяльність, у ході якої створюються цінності культури [2, с. 41], тобто культура розглядається не просто як діяльність, а як творча діяльність, що надає можливість визначити її як цілісне утворення, що включає особистісний та діяльнісний аспекти.

Г. Селевко [3] інформаційною культурою людини називає сукупність якостей, що відображають його знання й уявлення про інформаційні процеси в навколишньому світі, володіння інформаційними засобами, освоєння систем морально-етнічних і юридичних норм, цінностей, установок, пов'язаних з ІКТ, а також володіння комп'ютерною грамотністю. Комп'ютерна грамотність передбачає наявність певних загальних знань, що стосуються інформаційних і комп'ютерних технологій, комп'ютерів, їх можливостей і меж застосування для розв'язання професійних завдань, а також практичних навичок роботи на персональному комп'ютері, уміння використовувати комп'ютерні програмні засоби, працювати з електронним текстом, електронними таблицями, інформаційно-пошуковими системами, створювати презентації й бази даних, здійснювати пошук інформації в інтернеті, використовувати електронну пошту в практичній діяльності.

Майбутнім фахівцям недостатньо володіти комп'ютерною грамотністю. У них повинна бути сформована комп'ютерна культура, що передбачає не тільки сформованість власної комп'ютерної грамотності, тобто знання комп'ютера і вміння з ним працювати, але й потребу отримувати з його допомогою необхідну інформацію і знання [4].

На думку К. Коліна, інформаційна культура – це готовність не тільки використовувати останні досягнення інформаційної техніки, а й уміння сприймати нову інформацію [5]. Ю. Брановський описує інформаційну культуру як певний рівень ефективності створення, збереження, переробки, передачі, збору та використання інформації, який забезпечує цілісне бачення світу та передбачає наслідки прийняття рішень [6].

Узагальнюючи вищезазначене, можна зробити висновок, що інформаційна культура передбачає здатність сприймати та аналізувати нову інформацію, вільно орієнтуватися в сучасному інформаційному середовищі та готовність до застосування сучасних інформаційних і комунікаційних технологій у процесі реалізації професійних функцій. Складовими частинами змісту інформаційної культури є:

- загальноосвітня - знання й навички ефективного використання інформації; знання можливостей сучасних інформаційних та комунікаційних технологій; знання й розуміння основних напрямків застосування сучасних інформацій та комунікаційних технологій, перспективи їх розвитку;

- світоглядна – розуміння сутності інформації та інформаційних процесів, їх ролі в процесі пізнання навколишньої дійсності;

- професійна – розуміння цілей та напрямків застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій у професійній діяльності.

Формування необхідного рівня інформаційної культури має здійснюватися через систему інформаційної підготовки, що включає сукупність навчальних курсів, спрямованих на формування уявлень про основи інформатики як комплексної навчальної дисципліни та основних умінь щодо застосування інформаційних технологій у майбутній професійній діяльності.

Навчання інформатиці у вищих навчальних закладах МВС України має бути побудовано таким чином, щоб воно, з одного боку, могло слугувати базою для формування основ інформаційної культури майбутнього правоохоронця,

а з іншого – специфіка предметної сфери майбутньої професійної діяльності повинна відображатися у вирішенні конкретних прикладних завдань.

Результатами впливу інформатизації на систему підготовки фахівців правоохоронних органів є:

- розвиток якісних нових технологій освітньої діяльності;
- озброєння курсантів новим інструментарієм набуття знань;
- створення і впровадження в навчальний процес автоматизованих навчальних курсів та освітніх електронних ресурсів;
- інтенсифікація процесу навчання.

Загальними завданнями інформаційної підготовки курсантів є:

- вивчення й освоєння способів подання, зберігання, обробки і передачі
- інформації із застосуванням комп'ютерів;
- освоєння методів роботи з інформаційними й телекомунікаційними технологіями;
- вивчення й освоєння методів і способів застосування нових інформаційних технологій у професійній діяльності.

Проведене дослідження дозволяє зробити

такі **висновки**: для підвищення якості й ефективності навчання інформатиці, зокрема професійно орієнтованій, необхідно забезпечити:

- 1) інтеграцію й посилення загальногуманітарної, природничо-наукової і культурологічної підготовки;
- 2) формування професійної правосвідомості;
- 3) впровадження інтерактивних методик і технологій навчання: аналіз практичних ситуацій, тренінги, комп'ютерне навчання, рольові й ділові ігри, метод проектів інформаційних ресурсів тощо;
- 4) створення комп'ютерних класів, вузівських інформаційних мереж, студентських комп'ютерних лабораторій;
- 5) організацію структур навчально-наукової і практичної співпраці (навчально-науково-практичних комплексів) з підрозділами правоохоронних органів;
- 6) розвиток науково-дослідної роботи курсантів.

В умовах глобальної інформатизації суспільства питання, щодо особливостей системи навчання інформатики курсантів у вищих навчальних закладах МВС України є актуальним і вимагає подальшого дослідження.

Література

1. Суханов А. П. Информация и прогресс / А. П. Суханов. – Новосибирск : Наука, 1988. – 192 с.
2. Залесская Л. В. К определению понятия «культура» / Л. В. Залесская // Проблемы философии : респ. межвед. науч. сб. / [отв. ред. А. А. Лысенко]. - 1978. – Вып. 43. – С. 36–44.
3. Селевко Г. Педагогические технологии на основе информационно-коммуникационных средств / Г. Селевко. – М. : НИИ шк. технологий, 2005. - 208 с.
4. Попкова Е. В. Подготовка учителя естествознания к формированию информационно-компьютерной грамотности старшеклассников / Е. В. Попкова, О. С. Аранская. – Витебск : Изд-во ВГУ им. П. М. Машерова, 2003. – 189 с. : схем.-библиогр : с. 138–150.
5. Атаян А. М. Дидактические основы формирования информационной культуры личности в условиях информатизации общества : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / А. М. Атаян. – М., 2001. -177 с.
6. Козлов О. А. Развитие методической системы обучения информатике курсантов военно-учебных заведений Министерства Обороны Российской Федерации : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 / О. А. Козлов. – Серпухов, 1999. – 370 с.

Надійшла до редколегії 19.11.2009

Анотації

Розглянуто особливості інформаційної підготовки курсантів у вищих навчальних закладах МВС України, поняття та зміст інформаційної культури, шляхи підвищення якості та ефективності навчання професійно орієнтованої інформатики.

Рассмотрены особенности информационной подготовки курсантов у высших учебных заведениях МВД Украины, понятие и содержание информационной культуры, пути повышения качества и эффективности обучения профессионально ориентированной информатики.

Peculiarities of cadets' informational training at higher educational establishments within the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, definition and content of informational culture, ways of enhancement of teaching quality and effectiveness of professional oriented informatics are researched.